

אורי אבנרי שוחח עם דן מרידור

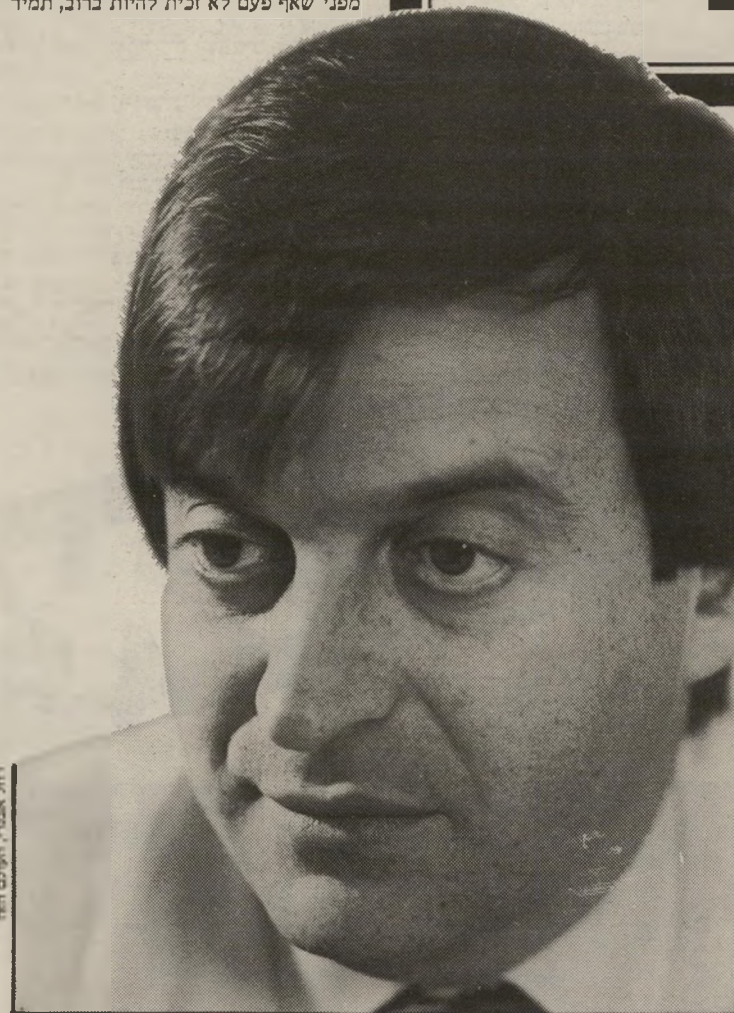
שייך למחנה מסויים בחלק מהביוגרפיה שלך, ואתה יודע את זה מהצד ההוא של המיתר, מפני שאף פעם לא זכית להיות ברוב, תמיד

מיפגש בין ההטפה והתורה הכתובה והנאמר, לבין היכולת לממש אותה. ואני חושב שרובה דברים קרו, כאשר היה המיפגש הזה, שמנחם בגין לא היה עוד מנהיג אופוזיציה, אלא ראש-משלה, והיה צריך לקבל החלטות על שלום, על מילחמה, בנושאים חברתיים, בנושאים של חוק. ואני חושב שלהרבה אני שים התבררו דברים שלא ציפו להם.

היו אנשים שראו בבגין זוללי-ערבים, מין קיצוני, שהשלום בפיו זו רק מילה ריקה, וכי שהוא מדבר על כיבוד זכויות ועל שוויון — אלה דברי-הבל. ופתאום התברר להם שמנחם בגין הוא לא כזה. הוא שעשה הסכמי-שלום. הוא שעשה מאמץ גדול להגיע ליחסי כבוד הדדי. היום רואים, אחרי רוח ועדת-לנדוי, שהוא נתן הוראות כפי שנתן לשרות-הביטחון איך לטפל בעצירים, הוראות שאיש לפניו ואחריו — או לפניו, לפחות — לא נתן אותן. או ראו שהאיש הוא לא הדמות שניסו לצייר. מתי זה נבחן? לא כשמדברים. בדיבורים זה קל מאוד. זה נבחן כאשר זה מגיע למציאות. אתה צריך להתמודד איתה. או גם מתברר שהדברים לא כליכך קלים כמו במיסגרת הדינאומים. או צריך לפתור לא רק את הבעיות שאתה בוחר בהן, אלא הבעיות שנקרות בדרך.

העיונות הזה בין אידיאולוגיה אופוזיציונית ובין מציאות שילטר-נית הוא לא דבר חד-פעמי, מכיוון שהמציאות משתנה כל הזמן. הי ליכוד ייבחר בוודאי בכוחו להתמודד עם מציאות חדשה. נניח שהיה שלום, או שההתקדמות לקראת שלום תהיה מהירה יותר. הליכוד יצטרך להשתנות. האם אתה תעמוד בראש השינוי הזה?

לא נוח לי לדבר על עצמי. אינני יודע איפה אני אהיה בכל רגע. אני מנסה לקבוע את עמדותי לפי דעתי ולפי המצב הפוליטי שבו אני נמצא.

דן מרידור, תצלום חזק

● משייכים אותך לנסיכים בתנ"ך עת-החרות. אומרים שאתה מלך הנסיכים. זה תואר מחמיא, אבל יש בו גם צד שלילי. נספר הוא אדם הי הולך בעיקבות אביו, שאינו מורד בי אביו. האם לא חסר משהו בדור של נסיכים, שלא מרדו מעולם בהורים? קודם כל, אינני נסיך ולא מלך ולא כך מלך, והביטוי הזה באמת נאמר לא כדי לשבח, אלא כדי לגרוע, כדי להטיל רופי. כאלו הי תפקידים שאני ממלא בחיים הציבוריים באו לי בירושה. הדברים אינם נכונים.

ב-1977 התמודדתי, יחד עם חברים אחרים, על הרשימה של הליכוד כנסת ונכשליתי. זה היה עוד יותר קרוב למותו של אבי, האנשים עוד הכירו את אבי, ונכשליתי. אחרי שהייתי מזכיר הממשלה חשבו אחרת, והרבי-ריס השתנו.

אבל לומר שמה שיש לי לא בא לי בירושה מאבי — אני מקווה שחלק בא לי בירושה מאבי, חלק מאמי שתחיה, ומכל החינוך שקיבלתי.

במידה מסויימת זה נכון שאני נולדתי ל-תוך מיספחה, שהיתה לה מודעות מאוד מפורשת בעולם הציוני, בעולם הציבורי. עיסוקי-ציבור תמיד היו חלק מהדיונים בבית. כמעט שלא עסקו בענייני-מפלגה אצלנו בבית. לא היו לאבא שלי חברים מהמפלגה. בבית, נשיות, כמעט שלא ראיתי דברים כאלה, מעטים מאוד.

עכשיו לשאלה — לא לשאלה ביוגרפית-נסיכית, אלא לשאלה היותר עמוקה. יש משהו בזה, שחלק מהאנשים, שנמצאים היום כנסת מטעם תנועת-החרות או הליכוד — עוזי לנדאו, בני בגין, אהוד אולמרט ואחרים, וגם אני — עובדה היא שאבותינו היו חברי-נסת מטעם תנועת-החרות. עובדה שאנחנו

„אינני נסיך, ולא

אומרים שהליכוד יהפוך למהדורה ישראלית של המיכלגה הרפובליקאית באמריקה, ושדן מרידור הוא ראשון הרפובליקאים. יש הרואים בו את המנהיג הבא. הוא לא אומר לא. אבל גידסתו שונה

אני לא בטוח מתי ואיפה הליכוד צריך להשתנות. אני חושב שהליכוד היום עומד מאחורי תוכנית קמפ-דייוויד, שהיא בעצמה, אי-אפשר להכחיש, מהלך מדיני בעל משמעות עצומה.

אני חושב שכולנו משתנים עם הזמן, אבל העניין היסודי, להערכתך, לא צריך להשתנות. אני חושב שאם יש מאבק בליכוד על דימויו, על מדיניותו של הליכוד, אני חושב שאני בין אלה שמנסים לשמור את הליכוד כפי שהוא, לא לשנות אותו. אני חושב שיש אחרים שרוצים, אולי, לשנות אותו.

למשל, מי שרוצה להביא את הליכוד להיות מין גנרטיב או כהנא-ב, לא עושה לשימור הליכוד, אלא עושה לשינויו. כך מי שרוצה להפוך את הליכוד למה שהוא איננו, למשל בשאלה של ארץ-ישראל, או בשאלה של ביטחון וחוק, או בשאלות כלכליות וחברתיות.

מצעו ודרכו האידאולוגית והתשתית המוסרית של הליכוד ידועים. אלה לא דברים סודיים, הכל כתוב, אתה מכיר את זה. ואני חושב שיש בהחלט כיוונים שונים. הליכוד התרחב מאוד וגדל מאוד, לכן הוא היום מפלגה גדולה כנסת. הוא לא תעשייה קטנה, מישפחתית כמעט, כמו שהיתה חרות בשנות ה-50 וה-60. ההתמודדות על הכיוון שהליכוד הולך בו היא התמודדות מעניינת.

היית במיעוט. **● תמיד.**
אני הייתי בשני הצדדים של המיתר, גם פה וגם שם.
● מה יותר נעים?
אין ספק שהרבה יותר נעים להיות במיעוט, אין ספק שהרבה יותר נעים להיות צורך, כלי שאתה צריך לבחון במציאות איך זה מסתדר. הרבה יותר נעים להישאר כספי-רות של האידאולוגיות ושל הרעיונות, לא בעולם היישוב. אבל זה נעים ברמה הי אינטלקטואלית והנפשית, אבל לא ברמה של יכולת הביצוע והעשייה.
תנועת-החרות עברה תהליך מעניין של מיפגש בין האידאולוגיה לבין המציאות.

של נוער למרוד בהורים — זה כשההורים מהמימסד, לא כשההורים הם מורדים בעצמם. אנחנו לא הרגשנו, אני לא הרגשתי שאבא שלי זה חלק מאיזה מימסד, מאיזה אסטיב ליימנט, מאיזה כת, משילטון. הוא לא היה כזה. אני חושב שזה נכון לכל הקבוצה שדיברת עליה.
זה לא כך במיפלגת-העבודה, שהיתה חלק מהמימסד ומהשילטון.
מכאן, אני לא חושב שהיה צורך למרוד במורדים, כאנשים שהם מיעוט. אני לא אורב את הביטוי „מיעוט נרדף“, כי אחרי קום המדינה אני לא יכול להגיד שאני או מישפחתי נרדפה. בזמן שלפני קום המדינה, נכון שהיו תופעות שאתה מכיר אותן, אתה גם כן היית

ממשיכים באותו הכיוון. הרבה אנשים מן דור ההוא יש להם בנים כאלה. יש גם אחרים, אגב, אבל יש כאלה. והשאלה היא, באמת: איפה פה המרד של הנעורים? מה קרה? **● זה מוזר. הרי אבות הציונות היו מורדים בבית הוריהם.**

כן, כן, אני בהחלט מכין את השאלה, הבניתי. כשמדברים איתי לאט, אני בסוף מבין. הכנתי מה שאלת.

אני חושב שיש משהו מיוחד בתנועת-החרות, ולכן התופעה הזאת היא הרבה יותר בולטת בה, מאשר במיפלגות אחרות. במיפלי-גת-העבודה כמעט שאין נסיכים. יש מעטים מאוד, כמו עוזי ברעם, אני לא מכיר אחרים. **● אברום בורג הוא, במידה מסויימת, מורד.**

כן, נכון, אברום בורג. אני חושב שאפשר לומר משהו על זה. כמו כן, חוץ מהטענה הפשוטה שאנחנו צודקים ולכן אנחנו ממשיכים בדרך הצודקת. אפשר לומר עוד משהו.

הרינו לא השתייכו למימסד. הם בעצמם היו מורדים. הם בעצמם היו מיעוט, שעמד מול מימסד, מול השילטון, בין אם זה במחמת-רת, בין אם זה בתנועת-החרות בעשרות הי שנים הראשונות לקיום המדינה, שנות ה-50 וה-60, עד שנות ה-70. נרמה לי שהצורך הי פסיכולוגי — אם זה מה שחשוב פה, הצורך